

Fiskeridirektøren bør flyttes til Tromsø

AV

Torbjørn Trondsen

PROFESSOR

NORGES FISKERIHØYSKOLE

AV

Arne Luther

TIDL. REGIONDIREKTØR I FISKERIDIREKTORATET

TROMSØ

AV

Alf Erling Albrigtsen

TIDL. REGIONDIREKTØR I FISKERIDIREKTORATET

TRØNDELAG

AV

Finn Nilsen

TIDL. DIREKTØR FISKERIKREDITT AS OG FISKERIDIREKTORATAT

TROMSØ

En god forvaltning av de store verdiene som fiske- og oppdrett representerer for kysten, forutsetter en forvaltning med nærhet og innsikt i næringsutøvelsen og driftsforutsetningene langs hele kysten. Dette er allerede understreket i havrettstraktaten som en del av grunnlaget for etableringen av 200 mils grensene.

Det spørsmålet vi reiser her – og som også er tatt opp allerede av Landsdelsutvalget for Nord Norge i 1990 - er om vi har en fiskeriforvaltning med den nødvendige nærhet og innsikt i de samfunnsforhold som de er satt til å forvalte. Vi tenker bl.a. her på forhold knyttet til samfunnsutvikling og verdiskapning ikke bare relatert til snever bedriftsøkonomi, men også til samfunnsbetingelser knyttet til kystmiljø og -kultur i bred forstand.

Spørsmålet er blitt særlig aktuelt etter at vi i nord i økende grad opplever at forvaltningen av fiske- og oppdrettsrettigheter ikke lengre oppfyller havressurslovens formål om «å sikre ei bærekraftig og samfunnsøkonomisk lønnsom forvaltning av de viltlevende marine ressursene og det tilhørende genetiske materialet og å medvirke til å sikre sysselsetting og bosetting i kystsamfunnene», men i større grad ensidig fremmer den bedriftsøkonomiske interessene for stadig færre aktører både i fiske og oppdrett.

I de senere år har fiske- og oppdrettsmulighetene flyttet seg nordover blant annet som en følge av en god bestandsforvaltning og gunstige klimatiske oppvekstsvilkår i Barentshavet. Siden 2007 har verdien av norske fiskelandinger øket med 4,8 milliarder kroner til 17 milliarder kroner i 2015, en økning på 40 prosent. Veksten i Nord Norge har imidlertid vært på hele 3 milliarder kroner, en vekst på hele 55 prosent. 51 prosent av den norske landingsverdien av fisk går nå gjennom Nord

Vi finner den samme tendensen innenfor fiskeoppdrett hvor produksjonsverdien på landsbasis er øket kraftig fra 17,5 milliarder kroner i 2007 til 46,8 milliarder kroner i 2015, en økning på 167 prosent. I Nord Norge økte produksjonsverdien fra 5,5 milliarder kroner i 2007 til 18,3 milliarder i 2015, en økning på hele 214 prosent.

Denne utviklingen vil forsterke seg i fremtiden. Klimaendringene flytter de marine ressursene nordover. Det planlegges allerede fiskerivirksomhet på Svalbard. Bjørnøya er kanskje også aktuelt for slik virksomhet. Fremtid er Nord.

Den utøvende fiskeri- og oppdrettsforvaltningen av norsk fisk er overlatt til Fiskeridirektoratet ledet av Fiskeridirektøren i Bergen. Kvote- og produksjonsrammer er satt av Nærings- og Fiskeridepartementet etter råd fra både fra Havforskningsinstituttet og Fiskeridirektoratet.

Utover i 1970- og 1980-årene ble det også bygd ut en distriktsorganisasjon med fiskerirettledere i de fleste kystkommunene og fiskerisjefkontorer og fiskeristyrer i fylkene som hadde et betydelig handlingsrom for å fremme lokal næringsutvikling på basis de tilgjengelige fiske- og fjordressurser. I stedet for en desentralisering av fiskeriforvaltningen som Landsdelsutvalget foreslo, er det i de 20 siste årene har det skjedd en betydelig sentralisering av beslutninger hvor de kommunale fiskerikontorene og fiskeristyrene i fylkene ble lagt ned i 1998 og hvor regionskontorene etter nedleggelse av fiskerisjefkontorene, ledes av en regiondirektør som i stor grad er redusert til saksbehandlere for Fiskeridirektøren i Bergen. Mens vekstpotensialet er i Nord rekrutterer Fiskeridirektoratet sentralt i stor grad medarbeidere fra Vestlandet. Deres faglige kontakflate er derved i stor grad til fiskeriinteressene i regionen, deler av Norskehavet sør og Nordsjøen og ikke i Nord.

De viktige saksforberedelsene og beslutninger knyttet til fordeling og forvaltning av fiskerettigheter og oppdrettstillatelser er i stor grad sentralisert til Fiskeridirektøren i Bergen. Innretning og opplegg av fiskekvotene blir i stor grad fordelt etter råd fra et sentralt reguleringsutvalg dominert av de store næringsorganisasjonene og rederinteresser på Vestlandet. Selv om både naturverninteresser og Sametinget er gitt adgang til reguleringsutvalget, reflekterer denne beslutningsstrukturen i stor grad reder- og stordriftsinteresser på bekostning av å medvirke til å sikre sysselsetting og bosetting i kystsamfunnene, som er et hovedmål i Havressursloven.

Vi mener at endringene i fiskeri- og oppdrettsmønsteret mot nord og de krav havressursloven stiller til forvaltningen av fellesskapets marine ressurs, også må gi seg utslag i en vurdering av flytting av reguleringsmyndigheten samme veien.

Primært vil vi foreslå at Fiskeridirektøren og det tilknyttede reguleringsutvalget og forvaltningsorganene flyttes fra Bergen til Tromsø, i det minste den delen som angår forvaltningen av ressursene utenfor Nord Norge. Et sekundært alternativ kan være at

Fiskeridirektoratet deles i to likeverdige etater ved at en Fiskeridirektør i Tromsø gis ansvaret for reguleringene av fiske og oppdrett utenfor Nord Norge, mens en annen Fiskeridirektør i Bergen har ansvaret for reguleringene av fiskeri/havbruk på Vestlandet og de sørlige områder. Forslaget må også sees i lys av pågående regionreform, med andre ord overføring av roller og ansvarsdeling mellom stat og regioner.

Forfatterne er alle tilknyttet Kystens Tankesmie.